

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Místo: Slovensko, Slovenská národná knižnica (Martin), Slovenský národný archív (Bratislava); Maďarsko, Magyar Nemzeti Levéltár (Budapest)

Termín cesty: 22. října - 2. listopadu 2012

Účel cesty: Práce na grantovém projektu „Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra a nobilitační listiny Národního archivu. Kritická edice a databáze.“
číslo projektu ... P 410/11/0535

Účastník cesty: Mgr. Pavel Koblasa, odborný archivář Národního archivu

Zprávu podává: Mgr. Pavel Koblasa, odborný archivář Národního archivu

Datum vyhotovení: 6. 11. 2012

Podpis ředitelky archivu: PhDr. Eva Drašarová, CSc.
Podepsáno elektronicky.

Organizační údaje

Odjezd z Prahy: 22. 10. 2012, 9.15 – Národní archiv

Přejezd státní hranice: 22. 10. 2012, 13.00 – Starý Hrozenkov/Drietoma

Příjezd do cíle: 22. 10. 2012, 16.00 – Martin, Penzion MartINN

Odjezd z Martina: 24. 10. 2012, 11.00 - Martin, Slovenská národná knižnica

Příjezd do Bratislavy: 24. 10. 2012, 16.03 – Bratislava, hlavná stanica

Odjezd z Bratislavy: 30. 10. 2012, 13.30 – Bratislava, hlavná stanica

Příjezd do Budapešti: 30. 10. 2012, 16.30 – Budapest, Keleti pályaudvar

Odjezd z Budapešti: 2. 11. 2012, 13.10 – Budapest, Keleti pályaudvar

Přejezd státní hranice: 2. 11. 2012, 18.53 - Gmünd/České Velenice

Příjezd do Českých Budějovic: 2. 11. 2012, 19.53 – České Budějovice, stanice

Ubytování:

Penzióň MartINN, V. P. Tótha 1A, SK-03601 Martin, (2 noci)

Hotel TAXIS, Jaskový rad 9, SK-83101 Bratislava, (6 noci)

Hotel Gold Buda, Hegyalja 14, H-1016 Budapest, (3 noci)

Vyúčtování cesty bylo provedeno v Národním archivu, v předepsané lhůtě po návratu.

Cesta byla uhrazena z prostředků projektu GA ČR.

Průběh pobytu: Konzultace s odbornými pracovníky, průzkum stanovených archivních fondů, nákup odborné literatury

Nedostatky a problémy: nevyskytly se.

Průběh a výsledky jednání

Tato služební cesta byla věnována jednak účasti na odborné konferenci týkající se tematické náplně grantu, dále pak výzkumu potřebných archivních dokumentů v Bratislavě a Budapešti, dvou historických center Uherského království, pro úspěšné dokončení grantového projektu.

Cesta byla zahájena účastí na dvoudenní mezinárodní konferenci pořádané Slovenskou genealogicko-heraldickou společností, kterou pořadatelé nazvali Erbové listiny II/Patents of arms II. Na konferenci zazněla řada zajímavých referátů týkajících se středoevropské šlechty, nobilitačních procesů a heraldických otázek v tomto prostoru. Na konferenci zavítala kromě slovenských kolegů řada osob z českých zemí, Maďarska a Polska. Vedle referátů byla důležitá výměna zkušeností a navázání dalších kontaktů s odborníky ze sousedních zemí, zajímavé byly rovněž knižní tituly k tématu šlechtické genealogie a heraldiky nabízené k prodeji přímo v jednacích prostorách.

Po skončení mezinárodní konference o erbovních listinách došlo k přesunu do Bratislavy, kde jsem se zaměřil na výzkum některých uherských rodinných archivů i se vztahem k někdejšímu Předlitavsku, resp. Českému království (např. Brunswick-Chotek, Pálffy de Erdőd, Amade-Üchtritz, Zay de Csömör) a spisů uherského ministerstva vnitra, a také na studium příslušných archivních pomůcek. Všechny tyto materiály jsou uloženy ve Slovenském národném archívu, přesněji na oddělení starších fondů (OSF).

Jakmile byl ukončen studijní pobyt v Bratislavě, výzkum fondů šlechtického charakteru pokračoval plynule v budapešťském Magyar Nemzeti Levéltár (dříve Magyar Országos Levéltár). Bylo již možno navázat na předchozí návštěvu v roce 2011. Tentokrát se ovšem výzkum hlavně týkal bližšího seznámení se spisy uherského královského ministerstva vnitra (Belügyminisztérium) z let 1867-1949, tzv. K - szekció. Šlechtické záležitosti jsou uloženy zejména pod signaturou 1 a 2.

Zhodnocení a přínos cesty

Na výše zmiňované mezinárodní konferenci bylo možno si vyměnit řadu zkušeností se zahraničními kolegy především v oblasti vydávání kritických edic nobilitačních listin a

vyslechnout řadu zajímavých příspěvků k tématu a porovnat slovenský, maďarský a polský přístup s naším.

Studium archiválií v Bratislavě pomohlo učinit si jasnější přehled o tom, jaké archiválie týkající se středoevropské šlechty se nacházejí přímo ve zdejším archivu ústřední povahy. Zároveň byly pořízeny kopie některých dokumentů a literatury v Čechách nedostupné. Rovněž byly zakoupeny některé nové knihy o uherské šlechtě, které budou uloženy v knihovně Národního archivu.

V Budapešti bylo velmi důležité studium klíčového a rozsáhlého fondu uherského ministerstva vnitra, kde se nachází řada materiálů k povyšování do šlechtického stavu v zalitavské části habsburské monarchie. Materiál je o to důležitější, že některé dokumenty se nenacházejí ani v tzv. Királyi könyvek z let 1526-1918, ani ve fondu Ministerium des Innern – Adelsarchiv, který je uložen v Rakouském státním archivu (Österreichisches Staatsarchiv). Vzhledem k rozsáhlosti fondu uherského ministerstva vnitra rozděleného do řady manipulačních období a početně omezené možnosti zápůjček bude nutné ve studiu pokračovat ještě i v závěrečném roku grantového projektu, tj. v roce příštím. Současně se nově podařilo zjistit, že některé fondy týkající se šlechty byly zničeny během sovětské okupace země v roce 1956, tudíž jsou pro další využití nenávratně ztraceny, pokud některé jejich části nebyly již ve starším období uveřejněny. V rámci služební cesty proběhl i v Budapešti nákup odborné literatury.